

**Viyolonsel Öğretiminde Performansı Değerlendirmeye Yönelik
Hazırlanan Dereceli Puanlama Anahtarının (Rubrik)
Sınanması ve Değerlendirilmesi (*)**

A.Semih BİREL (**)

Aytekin ALBUZ (***)

Öz: Bu çalışmada, Türkiye’deki Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında (MEABD) yapılan, bireysel çalgı (viyolonsel) eğitimi dönem sonu performans sınavı değerlendirme-sindeki genel durum saptanmaya çalışılmış olup; bu doğrultuda geçerliği ve güvenilirliği test edilmiş standart bir ölçme aracı oluşturmak amaçlanmıştır.

Araştırma, amacı doğrultusunda genel olarak betimsel nitelikte bir çalışmadır. Araştır-mada, yeni geliştirilen viyolonsel rubriğinin dönem sonu sınavlarında kullanılmasının etkileri incelenerek, viyolonsel rubriği ölçütlerinin oluşturulması aşamasında ilgili öğ-retim elemanlarının görüşlerinden ve benzer nitelikteki performans ölçme araçlarından faydalanılmıştır. Ayrıca, öğretim elemanları tarafından kullanılmakta olan yöntem ve araçlarla yeni geliştirilen ölçme aracının (rubrik), dönem sonu sınavındaki ilişkisi ele alınmaktadır. Bu sebeple çalışmada, “İlişkisel Tarama Modeli” kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubu, farklı üniversitelerin MEABD’nda görev yapan 6 viyo-lonsel eğitimcısından ve Gazi Üniversitesi MEABD birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf bireysel çalgı (viyolonsel) eğitimi dersi alan 20 öğrenciden oluşmaktadır. Araştır-mada saptanan problemler, literatür taraması, öğretim elemanlarına ilişkin görüş anke-ti, araştırmacı tarafından yeni geliştirilen ve öğretim elemanları tarafından uygulanan ölçme aracı (rubrik) ile elde edilmiştir. İstatistiksel çözümler için, SPSS 18.0 (The Statistical Packet for The Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda; “fiziksel beceriler”, “teknik beceriler” ve “müzikal beceriler” olmak üzere üç ana boyuttan ve buna bağlı olarak 18 ölçütten oluşan viyolonsel rubriği geliştirilmiş ve uygulanmıştır. Uygulama so-nucunda elde edilen bulgular, viyolonsel rubriğinin güvenilir, geçerli ve tutarlı bir ölçme yaptığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Viyolonsel Öğretimi, Performans Değerlendirme, Rubrik

*) Bu çalışma, Dr. A. Semih Birel’in Prof. Dr. Aytekin Albuz danışmanlığında hazırladığı “Viyolonsel Öğretiminde Performansı Değerlendirmeye Yönelik Hazırlanan Dereceli Puanlama Anahtarının (Rubrik) Sınanması ve Değerlendirilmesi” isimli Doktora tezinden derlenmiştir.

**) Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi A.B.D. (e-opsta: a.semihbirel@gmail.com)

***) Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi A.B.D. (e-opsta: aalgus@gmail.com)

Evaluation and Test of Graded Scoring Key (Rubric) Prepared for Performance Assessment in Teaching Violoncello

Abstract: *In this study, it was tried to determine the general case for performance exam at the end of the semester for individual instrument (violoncello) which is played in the music teaching department in Turkey. In this respect, it is aimed to create a standart measurement mediator in order to test the validity and reliability.*

In general, it is a descriptive study in accordance with its purpose. In this study, it was utilized from similar performance measurement mediators and interested instructor's ideas in the forming stage of violoncello rubric standarts by investigating the effects of use in the final exam of new developed violoncello rubric. Also, it was discussed to correlate of new developed measurement mediator (rubric) with the methods that instructors have used in the final exam. Therefore, 'relational screening model' was used in this study.

The research group consists of 20 undergraduate students who are from first, second, third and fourth classes taking the course of individual instrument (violoncello) in Gazi University MEABD and from 6 violoncello educators working in the MEABD of different universities. The problems detected during the study were obtained with measurements of mediator (rubric) which was applied by instructors, new developments by researchers, view questionnaire related to instructors, and literature search. SPSS 18.0 (The Statistical Packet for The Social Sciences) package programme was used for statistical analysis. It was accepted 0.05 values as statistical significance level.

In the study, the violoncello rubric formed by 18 standards and from three main dimensions called as 'musical skills' 'technical skills', and physical skills' with data assessment was developed and applied. The data obtained at the end of the application showed that violoncello rubric reflects valid and consistent measurement, and thus, The result shows that instructors gave more stable scores.

Keywords: *Violoncello education, Performance assessment, Rubric*

I. Giriş

Bilgi, globalleşen dünya koşullarında büyük bir hızla yenilenmekte, biçimlenmekte ve aktarılmakta olup; giderek ivme kazanan dinamik yapısı ile ekonomik politikaların önceliği ve refah toplumunun temel unsuru halini almıştır. Değişen dünyaya ayak uydurabilecek bireylerin yetiştirilmesi konusunda, öğretmen merkezli geleneksel eğitim sisteminin artık yetersiz kaldığı düşüncesi hâkim olmaktadır. Bilginin tekrar edilmesinin pek de anlamlı bulunmadığı bu koşullarda, bilginin biçim değiştirip yeniden oluşturulmasına olanak tanıyan oluşturmacı (constructivist) yaklaşım, birçok ülkede eğitim programlarının tüm kademelerinde yaygınlaşmaktadır....Bu süreçte Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2004-2005 eğitim yılında gerçekleştirilen bir pilot uygulamanın ardından 2005-2006 eğitim yılında oluşturmacı yaklaşıma dayalı yeni ilköğretim programlarını Türkiye genelinde uygulamaya koymuştur (Sert, 2008: 1)..

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 2007’de uygulanan anket sonuçlarına göre, öğretmenlerin %51’i proje hazırlama ve uygulama konusunda güçlük çektiklerini, %75’i ise ölçme değerlendirme ve program geliştirme uzmanına ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, Gözütok, Akgün ve Karacoğlu’nun 2005’de yaptıkları bir araştırmada öğretmenlerin kendilerini en yetersiz gördükleri alanın ölçme ve değerlendirme olduğu rapor edilmiştir (Sert, 2008: 308-309).

Günümüzde kullanılan ölçme-değerlendirme faaliyetleri irdelendiğinde, öğrenci başarısının değerlendirilmesinde yaygın olarak sonucun ya da ürünün ölçüldüğü ve bireyin başarısının grup içerisindeki yeri (norm dayanaklı değerlendirme) olarak ifade edildiği bir sisteme sahip olduğumuz görülmektedir. Bu sistemde bireyin kendini tanıması ve gelişimi hakkında bilgi sahibi olmasını sağlayacak bilgi ve belge yer almamakta ya da yetersiz kalmaktadır. Akademik başarının göstergesi olarak da her dersten öğrenciye verilen “NOT” gösterilmektedir (Sezer, 2005: 62).

Bu araştırmada, bir mesleki müzik eğitimi kurumu olan müzik öğretmenliği anabilim dalında, bireysel çalgı viyolonsel dersi öğrencilerinin eğitim ve öğretim sürecinde, başarıyı ölçmeye yönelik kullanılan yöntem ve araçların neler olduğundan hareketle yeni bir ölçek geliştirme çalışması yapılmıştır.

Özellikle yetenek, beceri ve performans gerektiren bireysel çalgı (viyolonsel) eğitimi, eğitim ve öğretim sürecinin kısıtlı olması bakımından da değerlendirme ve değerlendirilme boyutuyla önem taşımaktadır. Araştırmada, geleneksel yöntem ve araçların dışında, özellikle son yıllarda performans değerlendirme konusunda öne çıkan rubrik ile viyolonsel eğitiminde öğrencilerin performans becerilerinin hangi ölçütlere göre değerlendirildiği üzerinde durulmuştur. Yeni geliştirilen ölçme aracının, viyolonsel eğitimi sürecinde gerek öğrenciler için kendilerini değerlendirme, gerekse öğretmenler için öğrencilerini değerlendirme bakımından olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemlerinde öğrenci başarısının değerlendirilmesi, genellikle öğretim sürecinden ayrı olmakta ve daha çok ürüne ağırlık verecek bir şekilde ele alınmaktadır. Bu nedenle, daha çok seçmeli ve kısa cevaplı testlerle, yazılı ve sözlü yoklamalara önem verilmektedir. Özellikle yüksek öğretimde, öğretmen yetiştirme programlarındaki derslerde ölçme ve değerlendirme tekniklerinin yalnızca geleneksel araç veya yöntemlerle sınırlı kalması, ayrıca; doksanlı yılların sonlarında eğitim fakültelerinin programlarında yapılan değişikliklerle, ölçme ve değerlendirme dersi kapsamının daraltılmış olması, yeni yöntemlerin tanıtılmasını ve uygulanma alanlarının artırılmasını tehlikeye düşürmüştür. Bununla birlikte, öğretmen yetiştirme programlarında ölçme ve değerlendirmeye yeterince yer verilmemesi, son 8-10 yıl içerisinde mezun olan öğretmen adaylarının öğrenciyi tanıma, ölçme - değerlendirme araçları ve kullanılan teknikler konusunda önemli eksiklikleri olduğunu düşündürmektedir (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007: 136).

Performans Değerlendirme

Genel olarak performans değerlendirmede, öğrencilerin akademik bilgi ve becerilerini gerçek yaşamda karşılaşılan problemlere uygulayabilme düzeylerini belirleyebilmek amaçlanır. Performans değerlendirme; öğrencinin bir resim yaparken izlediği süreci veya bir enstrüman çalarken gösterdiği becerileri gözlemlemeyi mümkün kılar. Performans değerlendirmenin uygulamaya dönük olarak genel özelliklerinden bazıları şunlardır:

- ✓ Üst düzey bilişsel becerilere (analiz, sentez, değerlendirme) odaklanma eğilimindedir.
- ✓ Bireysel olarak ya da geniş gruplara uygulanabilir.

Böylece performans değerlendirme, öğrencilerin öğrendiklerine ilişkin çok daha geniş açıdan bilgi sahibi olabilme olanağı sağlar. Bireysel ayrılıkları göz önünde bulundurarak, öğrencilerin zayıf ve güçlü yönlerinin belirlenmesini mümkün kılar (Güler, 2012: 93).

Bazı test uzmanlarının performans dayanıklı değerlendirmelere ilişkin farklı görüşleri bulunmaktadır. Bu doğrultuda performans değerlendirmenin olumlu yönleri aşağıdaki maddelerle ifade edilebilir:

Performans değerlendirmenin üstün yönleri:

- Performans değerlendirme diğer değerlendirme türleriyle ölçülemeyen öğrenme hedeflerini ve yeteneklerini ölçebilir.
- Performans değerlendirme kullanımı, kalıcı öğrenmeler için gereklidir.
- Performans değerlendirme, karmaşık öğrenme hedeflerine hizmet eder.
- Performans değerlendirme öğrencilerde daha anlamlı öğrenme sağlar ve onları motive eder.
- Performans değerlendirme ürün kadar sürecin değerlendirilmesine de izin verir.
- Performans değerlendirme, bilgi, beceri ve yeteneğin birleştirilmesini gerektirir.
- Performans değerlendirme kullanımı, öğretmenlerin değerlendirme yaklaşımlarına bakış açılarını genişletir (Nitko, 2004; Reynolds, Livingston ve Wilson, 2006; akt. Gültekin, 2012: 258-259).

Scoring Rubric (Dereceli Puanlama Yönergesi/Dereceli Puanlama Anahtarı)

Orijinal anlamıyla rubrik, öğrenci çalışmalarının puanlaması ile çok az ilgiliydi. Oxford İngilizce sözlüğünden anladığımızı göre, 15. yüzyılın ortalarında rubrik, bir kitabın farklı bölümlerinin başlıkları olarak adlandırıldı. Bu durum büyük bir kırmızı yazı ile kopya edilmiş bir kitabın değişmeden başlayan her ana bölümünü titizlikle kopya eden Hristiyan keşişlerin çalışmasından kaynaklanmıştır. Çünkü kırmızı için Latince kelime, bir kitabın ana bölümlerinin adlandırılması anlamına gelen “*ruber, rubrik*” dir. Yakın zamanda rubrik, eğitimciler arasında yeni bir anlam kazanmaya başladı. Öğrencilerin yazılı

kompozisyonlarını puanlayan ölçüm uzmanları, kuralları tanımlayan terimleri kullanmaya başladılar (Popham, 1997: 72)

Rubrik, genellikle sübjektif (öznel) ve otantik (özgün/gerçek) değerlendirmeler için kullanılan bir derecelendirme/puanlama aracıdır. Sübjektif değerlendirmelerde, dereceli puanlama anahtarları (rubrikler) belirli bir düzeyde nesnellik (objektiflik) yaratılmasına yardımcı olur. Sonuç olarak öğrencilerin, değerlendirme öncesi beklentiler hakkındaki ve değerlendirmeden sonraki zayıf ve güçlü alanları hakkında bilgi sahibi oldukları oldukça açıktır. Otantik değerlendirmelerde (ki genellikle sübjektiftir) rubrikler, eğitimcilere performans düzeylerini değerlendirme ve iletişim kurma konusunda yardımcı olur (<http://help.rcampus.com/index.php/Rubric>).

Rubrik, belli bir öğretim süreci sonunda beklenen öğrenci performansının farklı boyut ve düzeylere bölünerek değerlendirilmesidir. Herhangi bir performansı değerlendirmek için oluşturulan ölçme aracına uluslararası literatürde “Rubrik” denilmektedir. Bu araç ülkemizde “Puanlama Yönergesi”, “Dereceli Puanlama Anahtarı”, “Değerlendirmeye Esas Ölçütler”, “Değerlendirme Ölçeği”, “Değerlendirme Formu” ya da “Derecelendirme Ölçeği” olarak adlandırılmaktadır. “Rubrik”i, uluslararası literatürle bütünlük sağlamak ve performansın ölçülmesinde kullanılan diğer araçlarla kavram kargaşası yaratmamak için rubrik olarak adlandırmak tercih edilmiştir (Barutçugil, 2002).

Rubrik, performans düzeylerinin çok çabuk ve net değerlendirilmesini sağladığından, hem öğretmenler hem de öğrenciler için değerli bir uygulamadır ve çok çeşitli aktivitelerin değerlendirilmesinde kullanılan bir araçtır. Sözlü sunumların, yazılı sunum ve poster çalışmalarının, projelerin, sınıf içi grup çalışmalarının, sanatsal etkinliklerin, ünite ve ders kazanımlarının değerlendirilmesi gibi birçok alanda kullanılmaktadır. Kullanım amacına göre öğretimden önce, öğretim sırasında ya da öğretimden sonra uygulaması yapılabilmektedir. Yapılış amaçlarına göre çeşitli düzenleme şekilleri olabilmektedir. Ama genel olarak rubrik çalışması sırasında, değerlendirilen işteki kriterler listelenmekte ve bu kriterlerin niteliği en iyiden kötüye doğru derecelendirilmektedir (Popham 1997).

Rubrik'in faydaları:

- ✓ Öğrenciler ile iletişim beklentileri; rubrik, derecelendirme kriterleri, nelerin puanlanacağı, her boyut için kazanacağı puan, öğrencilerin performanslarının nasıl derecelendirildiği ve öğrencilerden ne beklendiği hakkında onlara bilgi verir.
- ✓ Rubrik ile ölçme ve kayıt etme kolaydır.
- ✓ Sübjektif ölçme için objektiflik (tarafsızlık) sağlar.
- ✓ Öğrenci ile not iletişimi; bir rubrik (dereceli puanlama anahtarı) öğrencilerin kendi alanlarında güçlü ve zayıf yönlerinin ne şekilde derecelendirildiği konusunda kendilerini anlamalarına yardımcı olur (<http://help.rcampus.com/index.php/Rubric>)

Yukarıda bahsedilen faydaların yanı sıra rubrikten olumlu dönütler alabilmek için rubrik geliştirme aşamasında öncelikle hangi tür rubrik oluşturulması gerektiğine karar vermek doğru olacaktır.

Çepni (2011) çalışmasında iki tür rubrikten bahsetmiştir; holistik rubrik ve analitik rubrik;

Holistik Rubrik:

Holistik rubrikler, genellikle yazma ve diğer yaratıcı çalışmaların yanında sanatsal çalışmalar için de tercih edilmektedir. Holistik rubrik, ürün ya da süreci parçalara ayırmak ya da her ölçütü bireysel olarak değerlendirmek yerine ürün ya da sürecin bütününe odaklanmaktadır. Bu tür rubrik, öğrenme ürünleri toplam puan olarak değerlendirilmek istendiğinde kullanılmaktadır.

Analitik Rubrik;

Analitik rubrik, ürün veya süreci bölümlere ayırmak ve her beceriyi ya da ölçütü bağımsız olarak değerlendirmek ve daha sonrasında bahsedilen bu puanların toplam puanının hesaplanmasını gerektirir. Bu tür ölçekler, çalışmanın ya da ürünün farklı boyutlarına farklı puanlar vermek amacıyla oluşturulur. Bu şekilde yapılan puanlama, öğretmene ve öğrencilere, öğrencilerin becerilerinin zayıf ve güçlü yönleri hakkında holistik rubriklerle oranla daha fazla bilgiler sağlamaktadır (Çepni, 2011: 261,262).

Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında okutulmakta olan bireysel çalgı eğitiminin amacı; bireyin, müzik öğretmenliğinde bireysel çalgısını kullanabilir durumda olmasıdır. Bu doğrultuda, programın yapısı incelendiğinde bireysel çalgı eğitiminde öğrencilerden beklenen, müzik öğretmenliğine yönelik olarak temel davranış değişikliklerinin oluşmasıdır. Bireysel çalgı eğitimi dersi bilişsel, duyuşsal ve devinişsel kazanımların ölçüldüğü bir derstir. Programda yer alan bireysel çalgı eğitimi dersinde öğrenciden beklenen davranış değişikliklerinin oluşup oluşmadığı, dönem arası ve dönem sonundaki ölçme ve değerlendirme boyutuyla saptanmaktadır. Performans, ilgili programın gerekleri doğrultusunda, geçerliği ve güvenilirliği test edilmiş bir ölçme aracıyla gözlem sonucunda değerlendirilmelidir. Öğretmen deneyimi yoluyla yapılan değerlendirmeler, gerek programın beklentisi dışına çıkmayı, gerekse kişisel görüşlerin ve duyguların ön planda yer almasını sağlayacaktır. Dolayısıyla bu durum, hem programın gerçekleşip gerçekleşmediği hakkında yanlış yargılara ulaşmamıza hem de öğrencinin eğitim hayatında önemli bir hata yapmamıza neden olacaktır.

Bu doğrultuda, bireysel çalgı eğitimi dersinin performans boyutunda kullanılacak geçerliği ve güvenilirliği test edilmiş standart bir ölçme aracı geliştirilmesinin, öğrencinin daha doğru değerlendirilmesine, öğretmenin daha doğru yargıya varmasına ve eğitimin beklenen programdan daha net bilgi almasına olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Problem Cümlesi

Viyolonsel öğretiminde performansı değerlendirmeye yönelik olarak hazırlanan dereceli puanlama anahtarı (rubrik), ölçme-sınanma ve değerlendirilme bakımından ne ölçüde etkilidir?

Alt Problemler

- 1- Viyolonsel eğitiminde;
 - a) Öğretim elemanları, öğrenciden beklenen davranış değişikliklerini ölçme ve değerlendirmeye yönelik olarak hangi yöntem ve araçları kullanmaktadırlar?
 - b) Öğretim elemanlarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik olarak kullandıkları yöntem ve araçların içerikleri nasıldır?
 - c) Öğretim elemanlarının ölçme ve değerlendirmeye yönelik olarak kullandıkları yöntem ve araçlarda puanlama ne şekilde yapılmaktadır?
 - d) Ölçme ve değerlendirmeye yönelik olarak kullanılan yöntem ve araçların geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin öğretim elemanı görüşleri nelerdir?
- 2- Viyolonsel öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda, performans değerlendirmeye yönelik olarak hazırlanan rubrikte yer alması gereken değerlendirme ölçütleri neler olmalıdır?
- 3- Viyolonsel öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda;
 - a) Geliştirilen viyolonsel rubriğinin kapsamı ve içeriği nasıldır?
 - b) Geliştirilen dereceli puanlama anahtarının geçerlik ve güvenilirliği nasıldır?
 - c) Geliştirilen rubrik puanı ile uygulanagelen (geleneksel) değerlendirme puanı arasında nasıl bir ilişki vardır?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'deki Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında (MEABD) yapılan, bireysel çalgı (viyolonsel) eğitimi dönem sonu performans sınavı değerlendirilmesindeki genel durumunu saptamaya çalışmak, bu doğrultuda eğitime yapıcı katkı sağlayacağı düşünülen geçerliği ve güvenilirliği test edilmiş standart bir ölçme aracı oluşturmaktır.

Araştırmanın Önemi

Araştırmanın, tüm Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında yapılan bireysel çalgı viyolonsel eğitimi için yararlı olacağı ve öğretmen ile öğrenci arasındaki bilgi alışverişini daha somut hale getireceği düşünülmektedir.

MEABD bireysel çalgı viyolonsel eğitimi sınavlarında kullanılacak viyolonsel rubriği, öğretmenler için öğrencilerini daha iyi tanıyabilme ve değerlendirme konusunda daha

kolay ve doğru karar verme imkânı sağlarken, öğrenciler için kendi eksikliklerini daha dikkatli görme ve giderme fırsatı yaratacaktır.

Araştırma, viyolonsel eğitimi veren mesleki müzik eğitimi kurumlarında ölçme - değerlendirme boyutuyla kapsamlı olarak yapılan ilk çalışmadır. Öğrencilerin başarı düzeylerini ölçecek uygulanagelen (geleneksel) yöntem ve araçlar dışında yeterince ölçme aracının bulunmaması çalışmanın önemini iyice artırmaktadır. Bu nedenle, araştırma ile geliştirilecek olan viyolonsel rubriğinin, gerek viyolonsel eğitimcileri, gerekse viyolonsel öğrencilerinin dersteki başarılarına olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

- Gazi Üniversitesi GSEB. MEABD’nda okuyan 1.,2.,3. ve 4. sınıf öğrencilerinin bireysel çalgı eğitimi viyolonsel öğretimi dönem sonu performans değerlendirme boyutu ile,
- Viyolonsel öğretiminde performansı ölçmeye dönük hazırlanan rubrik ve uygulanagelen (geleneksel) ölçme yöntemleriyle sınırlı tutulmuştur.

II. Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, *betimsel niteliktedir*. Araştırmada, yeni geliştirilen viyolonsel rubriğinin dönem sonu sınavlarında kullanılmasının etkileri incelenmiş, viyolonsel rubriği ölçütlerinin oluşturulması aşamasında, ilgili öğretim elemanlarının görüşlerinden, ayrıca; benzer nitelikteki performans ölçme araçlarından faydalanılmıştır. Bu sebeple araştırmada, model olarak “Tarama Modelleri”, tür olarak “Genel Tarama Modelleri”nden “ilişkisel Tarama Modeli” kullanılmıştır.

Şema 1 Viyolonsel Rubriğinin Oluşum ve Uygulama Deseni

Çalışma Grubu

Bu araştırma, genel çerçevesiyle betimsel nitelikte bir araştırmadır. Bu yüzden evren ve örneklem yerine araştırmanın modeline ve türüne uygun bir çalışma grubu oluşturulması uygun görülmüştür.

Diğer bir yandan ise Türkiye genelinde üniversitelere bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında yürütülmekte olan program, YÖK'ün belirlediği çerçeve programdır. Programda yer alan dersler ve ders içerikleri genel olarak aynıdır.

Bu doğrultuda araştırmanın çalışma grubu;

1. 2012-2013 Eğitim ve öğretim yılı Gazi Üniversitesi GSEB Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören 1,2,3 ve 4. sınıf olmak üzere toplam 20 viyolonsel öğrencisinden,
2. Türkiye'deki Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında eğitim veren ve rassal olarak seçilen 6 viyolonsel öğretim elemanından oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırma için gerekli olan nitel verilerin bir kısmı belge/kaynak taraması yöntemiyle elde edilmiştir. Gerekli dokümanları elde edebilme adına elektronik iletişim ortamları, tez, dergi, makale, kitap vb. gibi belge/kaynaklar kullanılmıştır.

Araştırmada, Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında viyolonsel eğitimi yarıyıl sonu sınavları performans değerlendirme boyutunda, güvenilirliği ve kullanılabilirliği yüksek olan bir ölçme aracının, araştırmacı tarafından geliştirilerek kullanılması amaçlanmıştır, bu amaç doğrultusunda öğretim elemanlarının kullandıkları ölçme araçlarının tespitine ve rubrik ölçütlerinin belirlenmesine yönelik Türkiye'deki Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında bulunan ve ulaşılabilen 12 viyolonsel eğitimcisine görüş anketi uygulanmıştır.

Yeni geliştirilen viyolonsel rubriğinin hazırlanması aşamasında, YÖK Müzik Öğretmenliği çerçeve öğretim programı çözümlenerek, yurt içi ve yurt dışı benzer çalışmalardan yararlanılarak ve viyolonsel öğretim elemanlarıyla görüşülerek ölçme aracının ölçütleri belirlenmiştir. Ayrıca taslak olarak hazırlanan ölçme aracının, viyolonsel öğretim elemanlarınca pilot uygulama olarak uygulanması sırasında aksayan yönleri tespit edilmiş ve ölçme aracına son şekli verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın genel amacı ve alt amaçları çerçevesinde yapılan betimsel ve deneysel çalışmalara ilişkin veriler ilk önce bilgisayar ortamına aktarılmış ve burada bir sistematik içinde düzenlendikten sonra istatistiksel çözümlenmelerin yapılabilmesi için SPSS 18 (The Statistical Packet for The Social Sciences) paket programı yardımı ile hesaplanmıştır. Verilerin analizi sürecinde istatistiksel anlamlılık düzeyi "0.05" olarak alınmıştır.

Uygulanagelen (geleneksel) yöntemle verilen puanlar ile ölçme aracıyla (rubrik) verilen notların karşılaştırılmasında ve test - tekrar test arasındaki tutarlılığın karşılaştırılmasında “pearson momentler çarpımı korelasyon tekniği”, ölçme aracının yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla “temel bileşenler analizi”, ölçme aracının güvenilirliğini tespit etmek amacıyla “Cronbach Alfa” güvenilirlik testi uygulanmıştır.

III. Bulgular Ve Yorum

A. Öğretim Elemanlarının Viyolonsel Eğitimi Dönem Sonu Sınavlarında Öğrenciden Beklenen Davranış Değişikliklerini Ölçme-Değerlendirmeye Yönelik Kullandıkları Yöntem ve Araçlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi; “a”, “b”, “c” ve “d” seçeneklerinde, viyolonsel öğretim elemanlarının dönem sonu öğrenciden beklenen davranış değişikliklerini ölçme-değerlendirmeye yönelik kullandıkları yöntem ve araçların neler olduğu, bunların içerik bakımından nasıl olduğu, bu sınavların ne şekilde yapıldığı ve öğretim elemanlarının performans ölçmeye yönelik kullandıkları yöntem ve araçların geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin görüşleri hakkında bilgi edinmek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda elde edilen bulgular Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3, Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6, Tablo 7 ve Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Dönem Sonu Sınavlarında Uygulanan Performans Ölçme Yöntemlerinin Kapsamına İlişkin Tablo

Soru No	Sorular	Yanıtlar	f	%
1	Dört yılı kapsayan “Bireysel Çalgı” derslerinin final sınavlarında, öğrenciden beklenen davranış değişikliklerini ölçme-değerlendirmede kullandığımız yöntem ve araçlar nelerdir?	Uygulanagelen (geleneksel) yöntem ile (öğretmen deneyimi ile puanlama yöntemi)	6	50
		Kendi geliştirdiğim bir ölçme ve değerlendirme aracı ile	6	50
		Toplam	12	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi görüş anketine yanıt veren 12 kişiden %50’si dört yılı kapsayan “Bireysel Çalgı” derslerinin final sınavlarında uygulanagelen (geleneksel) yöntem ile puanlama yaptıklarını, diğer %50’yi oluşturan 6 kişi ise kendi geliştirdiği bir ölçme ve değerlendirme aracını kullandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 2. Öğretim Elemanlarının Dönem Sonu Sınavlarında Kullandıkları Performans Ölçme Yöntem ve Araçlarının Öğrenci Okul Geçmişine Farklılıklarına İlişkin Tablosu

Soru No	Soru	Yanıtlar	f	%
3	Güzel Sanatlar Liselerinden mezun öğrenciler ile genel liselerden mezun öğrencileri, aynı ölçme-değerlendirme yöntem ve araçları ile mi değerlendiriyorsunuz?	Evet	10	83
		Hayır	2	17
		Toplam	12	100

Güzel Sanatlar Liselerinden mezun öğrenciler ile genel liselerden mezun öğrencileri, aynı ölçme-değerlendirme yöntem ve araçları ile mi değerlendiriyorsunuz sorusuna, %83'ü oluşturan 10 kişi "Evet", %17'yi oluşturan 2 kişi "Hayır" cevabını vermişlerdir.

Elde edilen bu bulgular doğrultusunda, viyolonsel öğretim elemanlarının yarısı performans ölçümünde kendi geliştirdiği bir ölçme ve değerlendirme aracından yararlandığını belirtmiş olmalarına rağmen, hiç kimse bu ölçeğin kapsamı, içeriği, geçerliliği ve güvenilirliği konusunda bilgi vermemiştir. Diğer bir yandan, öğretim elemanlarının çoğunluğu, Güzel Sanatlar Liselerinden mezun öğrenciler ile genel liselerden mezun öğrencileri aynı ölçme-değerlendirme yöntem ve araçları ile değerlendirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 3. Öğretim Elemanlarının Dönem Sonu Sınavlarında Öğrenciler Arasındaki Karşılaştırmalarına İlişkin Tablo

Soru No	Soru	Yanıtlar	f	%
7	Final sınavının ölçme-değerlendirme aşamasında, öğrenciler arasında karşılaştırma yapıyor musunuz? (Bir öğrencinin notu diğer bir öğrencinin notunu etkiliyor mu?)	Evet	4	33
		Hayır	8	67
		Toplam	12	100

Final sınavının ölçme-değerlendirme aşamasında, öğrenciler arasında karşılaştırma yapıyor musunuz sorusu için ise %33'ü oluşturan 4 kişi "Evet", %67'yi oluşturan 8 kişi "Hayır" yanıtını vermiştir. Final sınavının ölçme-değerlendirme aşamasında hiçbir öğrenciyi diğer bir öğrenci ile kıyaslamadıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4. Dönem Sonu Sınavlarının Puanlayıcı/Puanlayıcılara Göre Yapılış Şekline İlişkin Tablo

Soru No	Soru	Yanıtlar	f	%
8	Bölümünüzde dönem sonu viyolonsel sınavları puanlayıcı / puanlayıcılar bakımından ne şekilde yapılmaktadır?	Ders öğretmeni ile öğrenci arasında bireysel olarak.	4	33
		Bölüm viyolonsel öğretim elemanlarıyla birlikte komisyon oluşturarak.	6	50
		Bölüm yaylı çalgılar (keman, viyola, viyolonsel, kontrabas) öğretim elemanlarıyla komisyon oluşturarak.	2	17
		Toplam	12	100

Bölümünüzde dönem sonu bireysel çalgı viyolonsel final sınavları nasıl yapılmaktadır sorusu için viyolonsel öğretim elemanlarının %33'ü ders öğretmeni ile öğrenci arasında bireysel olarak sınav yaptıklarını belirtmişler, diğer %67' si ise komisyon sınavı yaptıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 5. Öğretim Elemanlarının Dönem Sonu Sınavlarında Öğrencilere Ayırdıkları Zamana İlişkin Tablo

Soru No	Soru	Yanıtlar	f	%
10	Bölümünüzde komisyon olarak yapılan sınavlarda tüm viyolonsel öğrencileri için ayrılan zaman aynı mıdır?	Evet. Her bireysel çalgı öğrencisi için aynı süre kullanılmaktadır.	8	67
		Hayır. Bireysel çalgı öğrencilerinin her birinin buldukları seviyeye göre süre değişmektedir.	4	33
		Toplam	12	100

Viyolonsel eğitimcileri komisyon olarak yaptıkları sınavlarda, tüm bireysel çalgı öğrencileri için ayrılan zaman aynı mıdır sorusuna, %67 oranında “Evet. Her bireysel çalgı öğrencisi için aynı süre kullanılmaktadır” cevabını vermişler, %33 oranında “Hayır. Bireysel çalgı öğrencilerinin her birinin buldukları seviyeye göre süre değişmektedir” cevabını vermişlerdir. Bu bulgular, viyolonsel öğretim elemanlarının bireysel çalgı öğrencileri için dönem sonu final sınavlarında büyük oranda aynı süreyi kullandıklarını göstermektedir.

Tablo 6. Dönem Sonu Sınavlarında Öğrencilerin Performans Boyutuna İlişkin Tablo

Soru No	Soru	Yanıtlar	f	%
13	Dönem sonu final sınavlarında öğrencilerin sorumlu oldukları performans boyutu ne şekildedir?	Öğrenciler, ilgili dönem gereğince etüt ve eser hazırlamak zorundadırlar.	10	83
		Öğrenciler, ilgili dönem gereğince dizi(gam), etüt ve eser hazırlamak zorundadırlar.	2	17
		Toplam	12	100

Dönem sonu final sınavlarında öğrencilerin sorumlu oldukları performans boyutu için, öğretim elemanlarının %83'ü viyolonsel öğrencilerinin final sınavlarında ilgili dönem gereğince etüt ve eser hazırlamak zorunda olduklarını belirtmişlerdir. %17'si ise, öğrencilerin final sınavı için ilgili dönem gereğince dizi (gam), etüt ve eser hazırlamaları gerektiğini belirtmiştir. Bu bulgulardan hareketle öğretim elemanlarının büyük bir kısmına göre, dönem sonu viyolonsel final sınavının, etüt ve eser olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır.

Tablo 7. Dönem Sonu Sınavlarında Komisyon Puanlamasına İlişkin Tablo

Soru No	Soru	Yanıtlar	f	%
9	Bölümünüzde komisyon olarak yaptığımız sınavlarda, komisyon üyeleri hangi ölçme-değerlendirme kriter/kriterlerine göre puanlama yapmaktadır?	Öğrencinin o andaki sınav performansına göre,	10	83
		Öğrencinin dönem boyunca derse devam durumuna göre,	2	17
		Öğrencinin bulunduğu dönemin gerektirdiği düzeye göre,	4	33
		Aynı sınıfta bulunan diğer viyolonsel öğrencilerinin buldukları düzeye göre	2	17
		Her bir öğretim elemanının bireysel olarak dinlediği her bir öğrenciye toplam puan vermesine göre	2	17

Tablo 7'deki bulgular doğrultusunda, viyolonsel öğretim elemanlarının dönem sonu final sınavlarında kullandıkları ölçme ve değerlendirme kriterleri; %83 oranında "Öğrencinin o andaki performansına göre", %33 oranında "Öğrencinin dönem boyunca derse devam durumuna ve öğrencinin bulunduğu dönemin gerektirdiği düzeye göre, %17 oranında ise, "aynı sınıfta bulunan diğer viyolonsel öğrencilerinin buldukları düzeye ve her bir öğretim elemanının bireysel olarak dinlediği her bir öğrenciye toplam puan vermesine göre" oluşmuştur. Buradan hareketle tablodan da görüldüğü üzere dönem sonu sınavları için, öğrencinin anlık sınav performansı büyük ölçüde önemli bir kriterdir.

Tablo 8. Öğretim Elemanlarının Kendi Kullandıkları Performans Ölçme Yöntem ve Araçlarının Geçerlik ve Güvenirliğine İlişkin Görüşleri

Soru No	Sorular	Yanıtlar	f	%
5-6	Güncel olarak kullandığınız final sınavı ölçme-değerlendirme yöntem ve araçları, sizce tutarlı mıdır? Gerekli olan geçerlik ve güvenirlilik kriterlerini kapsıyor mu?	Evet	3	25
		Hayır	7	58
		Bilmiyorum	2	17
		Toplam	12	100

Tablo 8.'de öğretim elemanlarının kendi kullandıkları performans ölçme yöntem ve araçlarının geçerlik, güvenirlilik ve tutarlılığına ilişkin görüşleri, %58 oranında olumsuz (hayır) olarak belirtilmiştir. Öğretim elemanlarının %17'si ise kararsız kalmıştır.

B. Viyolonsel Öğretim Elemanları Görüşleri Doğrultusunda, Dönem Sonu Performansını Değerlendirmeye Yönelik Hazırlanan Ölçme Aracında (Rubrik) Yer Alması Gereken Değerlendirme Ölçütlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt probleminde, araştırmacı tarafından oluşturulacak dönem sonu sınavı viyolonsel rubriği ölçütlerinin belirlenebilmesi için öğretim elemanlarına uygulanan görüş anketi doğrultusunda, viyolonsel öğretim elemanları tarafından madde değerlendirme yapılmış, eksik görülen ölçütler eklenerek gereksiz görülen ölçütler ölçme aracından çıkartılmıştır.

Bireysel çalgı eğitiminin bireysel farklılıklara sahip öğrencilerle işleniyor olması, Güzel Sanatlar Liselerinden mezun öğrenciler ile genel liselerden mezun öğrenciler arasında aynı ölçme ve değerlendirme yöntem ve araçlarının kullanılıyor olması, ayrıca öğrenciler arasında sınıf ayrımı yapılmaksızın öğrencinin o andaki performansına göre puanlanıyor olması sebebiyle tek bir dereceli puanlama anahtarının oluşturulması uygun görülmüştür. Oluşturulan dereceli puanlama anahtarı sınıflara göre değil, bireysel farklılıklara sahip öğrencilerin buldukları seviye göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Öğretim elemanlarının, ölçme aracında bulunması gereken ölçütlere yönelik frekans dağılımları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Viyolonsel Öğretim Elemanlarının Dönem Sonu Sınavı Performans Ölçme Aracı (Rubrik) Ölçütlerine İlişkin Yüzde Oranları Tablosu

Ölçütler	f	%
Arşede Hız	46	95,8
Arşede Basınç	47	97,9
Arşede Bölümleme	48	100,0
Artikülasyon	48	100,0
Tempo	48	100,0
Duate	45	93,8
Müzikal Bütünlük	46	95,8
Parmak Düşürme-Kaldırma	43	89,6
Parmak Tutma	42	87,5
Temel Tutuş Pozisyonu	38	79,2
Temel Oturuş Pozisyonu	38	79,2
Temel Duruş Pozisyonu	38	79,2
Intonation (Entonasyon)	48	100,0
Eşlikle Çalma	36	75,0
Dönem İçerisindeki Hazır Bulunuşluk Durumu	21	43,8
Yorumlama	42	87,5
Vibrato	36	75,0
Kalıp Olarak Çalma	46	95,8
Ritim Kalıplarını Doğru Çalma	47	97,9

Tablo 9’da, viyolonsel eğitimi final sınavlarında kullanılmak üzere, dört yılı kapsayan genel bir ölçme aracı geliştirildiğinde, bu ölçme aracında bulunması gereken ölçütler neler olmalıdır sorusuna yanıt aranmıştır. Bu doğrultuda, Tablo 9’da öğretim elemanlarına ait performans ölçütlerine ilişkin yanıtların frekans dağılımı verilmiştir. 12 öğretim elemanı her bir ölçütü sınıfa göre ayrı ayrı değerlendirmiştir. Bu değerlendirme sonucunda 19 ölçüt maddesinden 18’i, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf için büyük ölçüde gerekli bulunmuştur. Ölçüt maddelerinden; “Dönem içerisindeki hazır bulunuşluk durumu” ise %43,8’lik düşük bir değere sahiptir.

Tablo 9’da dört yıllık bireysel çalgı eğitimi viyolonsel derslerinin dönem sonu sınavlarında kullanılmak üzere genel bir dereceli puanlama anahtarı (scoring rubric) ölçütlerinin neler olması gerektiği konusunda öğretim elemanlarının görüşlerine başvurulmuş ve elde edilen veriler doğrultusunda 18 ölçütten oluşan bir dereceli puanlama anahtarının oluşturulmasına karar verilmiştir.

C. Viyolonsel Öğretim Elemanlarının Görüşleri Doğrultusunda Geliştirilen Rubriğe İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi; “a”, “b” ve “c” seçeneklerinde araştırmacı tarafından oluşturulan dönem sonu sınavı viyolonsel rubriği kapsamının, içeriğinin, geçerlik ve güvenilirliğinin nasıl olduğu, ayrıca; iki puanlama (rubrik ile uygulanagelen değerlendirme

puanı) arasında anlamlı fark oluşup oluşmadığı sorularına yanıt bulmak için istatistik çözümlenmelere ihtiyaç duyulmuştur.

Bu doğrultuda, araştırmacı tarafından geliştirilen viyolonsel rubriğinin, öğretim elemanları görüşlerine göre iki boyutlu ölçüm (etüt-eser) yüzde oranları Tablo 10’da ölçme aracının kapsam ve içeriğine ait özellikler ise Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 10. Rubrik İle Yapılan Dönem Sonu Sınavlarında Öğretim Elemanlarının Toplam Ölçüt Puanlamalarına Verdikleri Yüzde Oranları Tablosu

Soru No	Soru	Ölçüm	Yanıtlar	f	%
15-16	Dört yılı kapsayan bireysel çalgı eğitimi viyolonsel derslerinin final sınavlarında öğrenciden beklenen davranış değişikliklerini ölçme-değerlendirmeye yönelik “genel” bir ölçek oluşturulsa, sizce bu ölçekte “Etüt ve Eser” için değerlendirme yüzdelik dilimi aşağıdaki oranlardan hangisi olmalıdır?	Etüt	25%	2	17
			40%	10	83
		Eser	50%	2	17
			60%	10	83
			Toplam		12

Tablo 10’da, dört yılı kapsayan bireysel çalgı eğitimi viyolonsel derslerinin dönem sonu sınavlarında öğrenciden beklenen davranış değişikliklerini ölçme-değerlendirmeye yönelik “genel” bir ölçek oluşturulduğunda, ölçeğin “etüt ve eser” ölçümü için düşünülecek yüzde oranları için öğretim elemanlarının görüşleri sorulmuştur. Tablo 10’dan elde edilen veriler doğrultusunda, “etüt” ölçümü için %83 oranında “%40”, “eser” ölçümü için ise %83 oranında “%60” olarak belirtilmiştir.

Tablo 11. Dönem Sonu Sınavları İçin Geliştirilen Viyolonsel Rubriğinin Kapsam ve İçerik Tablosu

Boyutlar	Beceriler			Ölçme Boyutu	
Ana Boyutlar	Fiziksel Beceriler	Teknik Beceriler	Müzikal Beceriler	Etüt	Eser
Alt Boyutlar	Oturuş ve duruş pozisyonu	Parmak düşürme-kaldırma	Ritim kalıpları	%40	%60
	Sağ el tutuş pozisyonu	Parmak tutma	Tempo	“	“
	Sol el tutuş pozisyonu	Arşede hız ve basınç	Müzikal bütünlük	“	“
		Arşede bölümlenme	Yorumlama	“	“
		Sol el artikülasyonu	Vibrato	“	“
		Sol el artikülasyonu	Eşlikle çalma	“	“
		Duate		“	“
		Kalıp olarak çalma		“	“
	Intonation (Entonaston)		“	“	

Tablo 11’de görüldüğü üzere viyolonsel dönem sonu sınavlarında kullanılmak üzere viyolonsel öğretim elemanları görüşleri ışığında oluşturulan viyolonsel rubriğinin niteliğine ilişkin teknik özellikleri “ana boyutlar, “alt boyutlar”, “beceriler” ve “ölçme boyutu” başlıkları altında verilmiştir.

Bu doğrultuda, ölçme aracı; “fiziksel beceriler”, “teknik beceriler” ve “müzikal beceriler” olmak üzere üç ana boyuttan oluşmaktadır. Buna bağlı olarak, ölçme aracının ana boyutlarından “fiziksel beceriler” boyutu; üç alt boyuttan, “teknik beceriler” boyutu; dokuz alt boyuttan ve “müzikal beceriler” boyutu; altı alt boyuttan olmak üzere tüm alt boyutlar on sekiz ölçütü kapsamaktadır.

Tablo 10 ve 11’den elde edilen verilere dayanarak, ölçme aracının “ölçme boyutu”; “etüt” ve “eser” olmak üzere iki puanlama ölçümünden oluşmakta olup, etüt ölçümü için puanlama yüzdesi %40, eser ölçümü için puanlama yüzdesi %60 olarak belirlenmiştir.

Tablo 12. Viyolonsel Rubriğinin “Etüt” ve “Eser” Ölçümü İçin Güvenirlik Katsayısı Sonuçları Tablosu

Boyut	Cronbach’s Alpha	Madde sayısı
Eser	0.981	18
Etüt	0.984	18

Tablo 12’de görüldüğü üzere viyolonsel rubriğinin eser ve etüt ile ilgili güvenirlik katsayısının (cronbach’s alpha) 0.98 olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara dayanarak viyolonsel rubriği güvenirlik katsayısının (cronbach’s alpha) 0.98 olması doğrultusunda eser ve etüt ölçümlerinin güvenilir ölçüm yaptığı söylenebilir.

D. Geliştirilen Viyolonsel Rubriği Puanı İle Uygulanagelen (Geleneksel) Değerlendirme Puanı Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Uygulanagelen (geleneksel) yöntem ve viyolonsel rubriği değerlendirmelerine ilişkin yürütülen test - tekrar test analiz sonuçları ile bu testlerin karşılaştırmaları Tablo 4.4.1’de verildiği gibi elde edilmiştir.

Tablo 13. Uygulanagelen (Geleneksel) Yöntem ve Viyolonsel Rubriği Değerlendirmelerine İlişkin Test - Tekrar Test Karşılaştırmaları

Test Yöntemi	Değişkenler	Ortalama	n	Standart Sapma	t	p
Uygulanagelen (Geleneksel) Yöntem	Test	82,25	120	14,390	0.173	0.863
	Tekrar Test	82,08	120	13,309		
Rubrik	Test	91,66	120	13,440	1.231	0.221
	Tekrar Test	91,44	120	13,844		

Tablo 13’de verilen değerler incelendiğinde uygulana gelen (geleneksel) yöntem ve rubrik için yapılan test - tekrar test değerlendirmeleri arasındaki farkın istatistiksel olarak anlam-

lı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Bu doğrultuda test - tekrar test arasındaki zaman farkının, puanlayıcılar açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı söylenebilir.

Test – tekrar teste ilişkin korelasyon analizi sonuçları Tablo 14’de belirtildiği gibidir.

Tablo 14. Uygulanagelen (Geleneksel) Yöntem ve Viyolonsel Rubriği Yöntemlerine İlişkin Test-Tekrar Test Karşılaştırmalarının Korelasyon Analizi Sonuçları

Test Yöntemi	Değişkenler	Test	Tekrar Test
Uygulanagelen (Geleneksel) Yöntem	Test	1.00	0.711**
	Tekrar Test	0.711**	1.00
Rubrik	Test	1.00	0.99**
	Tekrar Test	0.99**	1.00

** $p<0.01$

Tablo 14’de verilen değerler incelendiğinde uygulanagelen (geleneksel) yöntem için yapılan test - tekrar test değerlendirmelerinin korelasyon katsayısının yüksek olduğu ($r = 0.711$; $p<0.01$) sonucu elde edilmiştir. Aynı şekilde rubrik değerlendirme sonuçları içinde korelasyon katsayısının oldukça yüksek olduğu ve ilişkinin mükemmel yakın olduğu belirlenmiştir ($r = 0.99$; $p<0.01$). Elde edilen bilgilere göre yapılan test - tekrar test değerlendirmeleri arasında herhangi bir farklılık olmadığı gözlenmiştir.

Tablo 15. Uygulanagelen (Geleneksel) Yöntem Değerlendirmelerine Ait Puanlayıcılar Arası Korelasyon Analiz Sonuçları Tablosu

Yöntem	Puanlayıcılar	1.P	2.P	3.P	4.P	5.P	6.P
Uygulanagelen (Geleneksel) Yöntem	Puanlayıcı	1					
	1 p						
	N	20					
	Puanlayıcı	0.710**	1				
	2 p	0.000					
	N	20	20				
	Puanlayıcı	0.705**	0.382	1			
	3 p	0.001	0.097				
	N	20	20	20			
	Puanlayıcı	0.590**	0.475*	0.546*	1		
	4 p	0.006	0.035	0.013			
	N	20	20	20	20		
	Puanlayıcı	0.730**	0.699**	0.545*	0.500*	1	
	5 p	0.000	0.001	0.013	0.025		
	N	20	20	20	20	20	
	Puanlayıcı	0.875**	0.718**	0.703**	0.550*	0.621**	1
	6 p	0.000	0.000	0.001	0.012	0.004	
	N	20	20	20	20	20	20

* $p<0.05$ ** $p<0.01$

Tablo 15’de görüldüğü üzere 6 puanlayıcı tarafından uygulanagelen (geleneksel) yöntem ile yapılan ölçümler, puanlayıcılar arasında ilişki kurularak “Pearson momentler çarpımı korelasyonu” ile karşılaştırılmıştır. Aynı performans için farklı puanlayıcıların verdikleri puanlar, hem puanlayıcılar hem de verilen puanlar arasındaki ilişkiler bakımından incelendiğinde genel olarak puanlayıcılar arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Ancak Tablo 15 incelendiğinde birinci puanlayıcı ile altıncı puanlayıcı arasındaki korelasyon (0.875) iken, birinci puanlayıcı ile dördüncü puanlayıcı arasındaki korelasyonun (0.590) olduğu, yine üçüncü puanlayıcı ile ikinci puanlayıcı arasındaki korelasyonun (0.382) olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda puanlayıcılar arası korelasyon ilişkisinin en yüksek olduğu değer (0.875) olarak birinci puanlayıcı ile altıncı puanlayıcı arasında, en düşük olduğu değer ise (0.382) olarak, üçüncü puanlayıcı ile ikinci puanlayıcı arasındadır.

Tablo 16. Viyolonsel Rubriği Değerlendirmelerine Ait Puanlayıcılar Arası Korelasyon Analiz Sonuçları Tablosu

Yöntem	Puanlayıcılar	1.P	2. P	3. P	4. P	5. P	6. P	
Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubrik)	1	Puanlayıcı	1					
		p						
		N	20					
	2	Puanlayıcı	0.989**	1				
		p	0.000					
		N	20	20				
	3	Puanlayıcı	0.985**	0.983**	1			
		p	0.000	0.000				
		N	20	20	20			
	4	Puanlayıcı	0.984**	0.990**	0.968**	1		
		p	0.000	0.000	0.000			
		N	20	20	20	20		
	5	Puanlayıcı	0.990**	0.984**	0.993**	0.974**	1	
		p	0.000	0.000	0.000	0.000		
		N	20	20	20	20	20	
	6	Puanlayıcı	0.991**	0.994**	0.990**	0.983**	0.992**	1
		p	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	
		N	20	20	20	20	20	

** p<0.01

Tablo 16’da de aynı şekilde 6 puanlayıcı tarafından rubrik ile yapılan ölçümler, puanlayıcılar arasında ilişki kurularak “Pearson momentler çarpımı korelasyonu” ile karşılaştırılmıştır. Bu doğrultuda genel olarak puanlayıcılar arasındaki ilişkinin mükemmel

yakın ve anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Tablo 16 incelendiğinde, hakemler arası korelasyon ilişkisinin en yüksek olduğu değer (0,994) olarak ikinci puanlayıcı ile altıncı puanlayıcı arasında, en düşük olduğu değer ise (0,968) olarak üçüncü puanlayıcı ile dördüncü puanlayıcı arasındadır.

IV. Sonuç Ve Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde, istatistiksel çözümlerler doğrultusunda elde edilen bulgular ve yorumlara dayanarak varılan sonuçlar, alt problem sırasına göre ayrı ayrı sıralanmış ve bu doğrultuda öneriler sunulmuştur.

Sonuçlar

Araştırma kapsamında edinilen sonuçlar şunlardır:

A. Viyolonsel eğitimi dönem sonu sınavlarında öğretim elemanlarının kullandıkları yöntem ve araçlara ilişkin sonuçlar

- a) Öğrenciden beklenen davranış değişikliklerini ölçme ve değerlendirmeye yönelik kullanılan yöntem ve araçlar için görüş anketine yanıt veren 12 öğretim elemanının yarısı uygulanagelen (geleneksel) yöntemden, diğer yarısı ise kendi geliştirdiği bir ölçme ve değerlendirme aracından faydalandığını belirtmiştir. Bu doğrultuda viyolonsel öğretim elemanlarının, YÖK'ün belirlediği çerçeve program dahilinde tüm Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında aynı ders içeriklerine sahip bireysel çalgı viyolonsel dersi dönem sonu sınavları için, ayrı puanlama yöntemlerini kullandıkları sonucuna varılmıştır.
- b) Öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda, dönem sonu sınavlarında kullanılan performans ölçme yöntem ve araçlarının içeriğine ilişkin olarak, dönem sonu viyolonsel sınavlarının genel olarak öğretim elemanlarıyla komisyon oluşturularak yapıldığı, sınıf yada farklı lise mezunu olmaları gözetilmeksizin öğrencilerin sınav sürelerinin ve değerlendirme yönteminin büyük ölçüde değişmediği, öğrenciler arasında büyük ölçüde karşılaştırma yapılmadığı, ayrıca dönem sonu sınavlarında öğrencilerin sorumlu oldukları performans boyutunun genel olarak etüt ve eser çalma zorunluluğu olduğu sonucuna varılmıştır.
- c) Dönem sonu sınavlarında komisyon, genel olarak öğrencinin anlık sınav performansına göre puanlama yaptıkları konusunda ortak düşünceye sahiptir. Bu doğrultuda daha önceki sonuçlarda da belirtildiği üzere, dönem sonu sınavlarında puanlama için öğrenci ayrımı yapılmaksızın o andaki sınav performansı etkilidir.
- d) Öğretim elemanları, “Güncel olarak kullandığınız final sınavı ölçme-değerlendirme yöntem ve araçları, sizce tutarlı mıdır? Gerekli olan geçerlik ve güvenilirlik kriterlerini kapsıyor mu?” sorusu için % 58 oranında “hayır”, %17 oranında ise “bilmiyorum” cevabını vermiştir. Bu doğrultuda, öğretim elemanlarının görüşüne

göre dönem sonu sınavlarında kullandıkları, yöntem ve araçların tutarlılık, geçerlik ve güvenilirlik bakımından yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

B. Viyolonsel öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda, dönem sonu performansını değerlendirmeye yönelik hazırlanan viyolonsel rubriğinde yer alması gereken değerlendirme ölçütlerine ilişkin sonuçlar

Öğretim elemanlarının görüş anketine verdikleri yanıtlar doğrultusunda geliştirilen viyolonsel rubriği için, viyolonsel eğitimcileriyle birlikte hazırlanan 19 maddenin her bir ölçütünü 12 öğretim elemanı, sınıflara göre ayrı ayrı değerlendirmiştir. Bu değerlendirme sonucunda 19 ölçüt maddesinden 18'i, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf için büyük ölçüde gerekli bulunmuştur. Bu ölçütler; arşede hız, arşede basınç, arşede bölümlenme, artikülasyon, tempo, duate, müzikal bütünlük, parmak düşürme-kaldırma, parmak tutma, temel tutuş pozisyonu, temel oturuş pozisyonu, temel duruş pozisyonu, Intonation (entonasyon), eşlikle çalma, yorumlama, vibrato, kalıp olarak çalma ve ritim kalıplarını doğru çalmadır.

C. Viyolonsel öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda geliştirilen viyolonsel rubriğine ilişkin sonuçlar

- a) Geliştirilen viyolonsel rubriğinin, fiziksel beceriler, teknik beceriler ve müzikal beceriler olmak üzere üç ana boyuttan, buna ilişkin olarak on sekiz beceriyi kapsayan on altı alt boyuttan, ayrıca ölçme boyutu olarak "eser" ve "etüt" ölçümü olmak üzere iki ölçme boyutundan oluştuğu sonucuna varılmıştır.
- b) Geliştirilen viyolonsel rubriğinin, etüt ve eser ölçümü için güvenilirlik katsayısı (cronbah's alpha) sonuçları 0.98 olarak bulunmuştur. Yine aynı şekilde, etüt ve eser ölçümü için ölçme aracının alt boyutlarına ilişkin güvenilirlik katsayısı (cronbah's alpha) sonuçları, ortalama olarak 0.96 olarak bulunmuştur. Buna ilişkin olarak on sekiz maddelik viyolonsel rubriği etüt ve eser ölçümlerinin doğru ve güvenilir ölçüm yaptığı sonucuna varılmıştır.
- c) Öğretim elemanlarının her iki yöntemle yaptıkları ölçmelerdeki test - tekrar test puan tutarlılıkları her iki yöntem için elde edilen puanlar doğrultusunda geçerli ve güvenilir sonuçlar vermiştir. Ancak yine de elde edilen puanlar doğrultusunda uygulanagelen (geleneksel) yöntem korelasyon katsayısının (0.71), rubrik korelasyon katsayısından (0.99) düşük olması, rubrik ile yapılan ölçümlerin daha kararlı ve güvenilir olduğunu göstermektedir. Elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda uygulanagelen (geleneksel) puanlama yöntemine ait puanlayıcılar arası korelasyon katsayısı değerinin en düşük 0.38, en yüksek 0.87 olduğu, viyolonsel rubriği puanlayıcılar arası korelasyon katsayısının ise en düşük 0.96, en yüksek 0.99 olduğu ortaya çıkmıştır. Genel olarak her iki puanlama yönteminde de puanlayıcılar arası uyumdan bahsetmek mümkündür. Ancak, aynı performans için farklı puanlayıcılar arasındaki korelasyon ilişkilerinin uygulanagelen (geleneksel)

yönteme oranla viyolonsel rubriğinde daha yüksek çıkması, ölçme aracının puanlayıcı güvenilirliği bakımından daha sistemli, güvenilir ve kararlı olduğu biçimde yorumlanmaktadır.

Öneriler

1. Gerekli istatistiksel çözümler sonucunda araştırmacı tarafından geçerliği ve güvenilirliği test edilerek geliştirilen viyolonsel rubriği, Türkiye'deki Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları bireysel çalgı eğitimi viyolonsel dersi dönem sonu sınavlarında kullanılabilir.
2. Geliştirilen ölçme aracının (rubrik) içeriğinde bulunan on sekiz maddenin, viyolonsel öğrencilerini değerlendirme aşamasında öğretim elemanları için objektifliği zorunlu hale getirdiği, aynı zamanda duygusallıktan da uzaklaştırdığı söylenebilir. Bu sebeple öğretim elemanlarının kendi kullandıkları yöntem ve araçları gözden geçirme konusunda önemli olduğu ve bunun da bireysel çalgı eğitimi viyolonsel derslerini olumlu yönde etkileyeceği göz önünde bulundurulmalıdır.
3. Geliştirilen ölçme aracı (rubrik) ile değerlendirme sonrasında öğrencilerin neye göre puan aldıkları konusunda, yazılı olarak bilgi sahibi olmak mümkündür. Bundan ötürü, gerektiğinde hangi konuda eksikliklerinin olduğunu görmelerinin, öğrenciler açısından son derece önemli olduğu düşünülmelidir. Ayrıca öğretim elemanları açısından da hangi öğrenci için hangi puanı ne şekilde verdiği konusunda, gerektiğinde bilgi sahibi olacağı bir yazılı sonuç belgesi bulundurulmasının, daha sonraki sınavlarda öğrencinin performansını izleme yönünde öğretim elemanlarına katkı sağlayacağı unutulmamalıdır.
4. Geliştirilen ölçme aracının (rubrik), uygulanması sonrasında viyolonsel öğretim programında eğer gerekliyse değişiklikler yapılabilir. Bu sayede eğitimin ölçme ve değerlendirme boyutu ile, ilgili programın yeniden gözden geçirilmesi sağlanmış olur.
5. Araştırmada geliştirilen viyolonsel rubriği doğrultusunda, keman, viyola ve kontrabas yaylı çalgıları için ayrı ayrı rubrikler oluşturulabilir. Ayrıca diğer bireysel çalgılar için de rubrikler oluşturulabilir.
6. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları bireysel çalgı viyolonsel eğitimi dönem sonu sınavları için geliştirilen bu ölçme aracı (rubrik), Güzel Sanatlar Liseleri viyolonsel derslerinin ölçme ve değerlendirme boyutunda, ilgili program doğrultusunda yeniden düzenlenerek uygulanabilir.
7. Türkiye genelinde YÖK çerçeve programında belirtildiği şekliyle eğitim ve öğretim yapan Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalları, ders programları ve ders içerikleri konusunda ortak programa sahiptirler. Bu doğrultuda, işleyen eğitim ve öğretim programının ölçme ve değerlendirme boyutunda da ortak ve standart kararlar alınmalıdır.

8. Öğrencilerin eğitim ve öğretim süresince almış oldukları notlar, onların mezun olduktan sonraki mesleki yaşantılarında önemli bir yere sahiptir. Bu sebeple öğrencilerin ileriki yaşamlarını olumlu yönde etkilemesi bakımından, ölçme ve değerlendirme konusunda öğretim elemanlarının gerekli hassasiyeti göstermeleri beklenmektedir.

Kaynakça

- Barutçugil, İ. (2002). Performans Yönetimi. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Çepni, S. (2011). "Performansların Değerlendirilmesi". Emin Karip (Ed.). Performansların Değerlendirilmesi (ss.233-285) Ankara: Pegem Akademi.
- Güler, N. (2012). Eğitimde Ölçme Ve Değerlendirme, (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Gelbal, S., Kelecioğlu, H. (2007). "Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Hakkındaki Yeterlik Algıları ve Karşılaştıkları Sorunlar". [Elektronik Versiyon]. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33, 135-145.
- Gültekin, S. (2012). "Performans Dayanlı Değerlendirme". N. Çıkrıkçı-Demirtaşlı (Ed.). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme (ss.251-280) Ankara: Elhan Yayınları.
- Popham, J. W. (1997). "What's Wrong and What's Right With Rubrics". Educational Leadership, (55) 2, 72-75, Erişim tarihi 27 Eylül 2013.
- Sert, N. (2008). "İlköğretim programlarında oluşturmıcılık". Journal of Theory and Practice in Education (Eğitimde Kuram ve Uygulama),4 (2), 291-316. Erişim tarihi: 10 Aralık 2011.
- Sezer, S. (2005). "Öğrencinin Akademik Başarısının Belirlenmesinde Tamamlayıcı Değerlendirme Aracı Olarak Rubrik Kullanımı Üzerinde Bir Araştırma". [Elektronik Versiyon]. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18, 61-69.

